EVROPSKA KOMISIJA

Bruselj, 2.12.2011
COM(2011) 849 konč.

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ

Stanje Unije inovacij 2011

1. INOVACIJSKI AKSIOM

Unija inovacij[1], vodilna pobuda v okviru strategije Evropa 2020, je celostna strategija za inovacije, ki je zgrajena na podlagi 34 posebnih zavez. Temelji na obsežni ideji inovacije, zajema zasebni, javni in tretji[2] sektor ter poskuša zagotoviti, da bi se inovativne ideje prenesle v novo blago in storitve, ki ustvarjajo rast in delovna mesta.

V prvem letu Unije inovacij je gospodarska in finančna kriza dosegla novo stopnjo. Okrevanje je v nevarnosti in zaupanje javnosti je upadlo v različnih sektorjih gospodarstva. Pritiski za zmanjšanje naložb v prihodnje vire gospodarske rasti so ogromni.

Obenem se pospešuje tudi premik gospodarske moči z Zahoda na Vzhod. Sistem kazalnikov uspešnosti inovacij in Poročilo o konkurenčnosti pobude Unija inovacij[3] opozarjata na dejstvo, da je uspešnost Evrope na področjih raziskav in inovacij v zadnjih letih padla ter s tem povzročila širitev že tako velikega razkoraka na področju inovacij z ZDA in Japonsko. Poleg tega so Kitajska, Indija in Brazilija začele hitro dohajati EU, tako da so v zadnjih petih letih svojo uspešnost iz leta v leto povečevale za 7 %, 3 % in 1 % hitreje kot EU.

To poročilo bo trdilo in dokazalo, da:

– so inovacije najboljše sredstvo, da pomagamo postaviti evropsko gospodarstvo nazaj na pravo pot in se spopademo z družbenimi izzivi v svetovnem gospodarstvu; doseganje ciljev pobude Unija inovacij, našega inovacijskega aksioma, je postalo še bolj pomembno in nujno kot prejšnje leto;

– je imela pobuda Unija inovacij prepričljiv začetek in močno podporo Evropskega parlamenta[4], Evropskega sveta[5] in Sveta za konkurenčnost[6];

– je bil na splošno dosežen dober napredek pri uvajanju 34 zavez Unije inovacij. Na podlagi obsežnih razprav z zainteresiranimi stranmi so bili v skladu z načrti vloženi zakonodajni predlogi ter uvedeni in preskušeni pilotni ukrepi[7];

– Komisija predlaga, da se povečajo naložbe v raziskave, inovacije in izobraževanje, kar bi podprlo agendo EU za rast. Predlog Obzorje 2020 je uzakonil številne zaveze Unije inovacij;

---

1 Vodilna pobuda „Unija inovacij“ v okviru strategije Evropa 2020, SEC(2010) 1161.

2 Tretji sektor pomeni številne različne organizacije, ki so umeščene med trg in državo.

3 Sistem kazalnikov uspešnosti Unije inovacij za leto 2010, www.proinno-europe.eu, in Poročilo o konkurenčnosti pobude Unija inovacij za leto 2011, http://ec.europa.eu/research/innovation-union/index_en.cfm?section=competitiveness-report&year=2011; poleg tega je analiza konkurenčnosti, razčlenjena na ravni držav članic, razkrila, da bi jih veliko moralo povečati svoja prizadevanja na področju inovacij: SEC(2011) 1187.

4 Resolucija Evropskega parlamenta 2010/2245 INI, 27.4.2011.

5 Sklepi z dne 4. februarja. 2011.

6 Sklepi Sveta za konkurenčnost z dne 26. novembra 2010.

7 Npr. javna posvetovanja o financiranju raziskav in inovacij EU v prihodnosti, o Evropskem raziskovalnem prostoru, o posodobitvi politike javnega naročanja in drugo.

– so bili rezultati pri uvajanju pogojev, ki bodo olajšali pot od ideje do tržišča, v preteklosti dobri. Komisija je še zlasti predložila zakonodajne predloge za enotno patentno varstvo in za posodobitev določanja standardov;

– je bilo Komisiji dodeljeno obširno pooblastilo za predložitev ukrepov za dokončanje Evropskega raziskovalnega prostora do leta 2014. Izvedeno je bilo javno posvetovanje, da bi se do sredine leta 2012 pripravil predlog za okvir ERP, ki bi ustvaril visoko učinkovit in celosten raziskovalni sistem v Evropi;

– bo izziv pri naslednji fazi izvajanja v tem, da bodo vsi akterji prevzeli skupno odgovornost za izvajanje pobude Unija inovacij, sprejeli predloge, ki jih je predložila Komisija, ter uresničili trdne politične zaveze na nacionalni ravni in ravni EU.

To poročilo se osredotoča na ključne ukrepe politike v letu 2011. Kratek pregled trenutnega stanja pri vseh 34 zavezah pobude Unija inovacij je predložen v prilogi, podrobnosti pa je mogoče najti v informacijskem in obveščevalnem sistemu Unije inovacij (I3S), ki je na voljo na spletnem naslovu http://i3s.ec.europa.eu/home.html.

Postavljen je v okvir drugih vodilnih pobud strategije Evropa 2020 za doseganje pametne, trajnostne in vključujoče rasti ter Akta za enotni trg, ki je bil sprejet aprila 2011[8]. Vse so medsebojno povezane in se vzajemno krepijo.

2. ZAGOTAVLJANJE RASTI IN DELOVNIH MEST Z INOVACIJAMI

2.1. Narediti Evropo bolj odporno na krizo

Izzivi, s katerimi se srečujemo v zvezi s trajnostjo javnih financ, gospodarskih neravnovesij in reform za povečanje rasti, vodijo agendo politike EU[9].

Obstajajo dokazi, da so v proračunu trdno dodeljena sredstva za izobraževanje, raziskave in inovacije – pametna fiskalna konsolidacija[10] – skupaj s poslovnim okoljem, ki je prijazno za inovacije, zelo učinkovito sredstvo za reševanje Evrope iz krize.

Opaziti je mogoče, da so na splošno države članice, ki tradicionalno več vlagajo v raziskave in razvoj ter izobraževanje, bolje prenašale nedavne pretrese v gospodarstvu (glej sliko 1). Naložbe v raziskave in razvoj ter izobraževanje povečajo možnosti za ublažitev negativnih učinkov krize, hkrati pa ponujajo orodja za hitrejše okrevanje med izboljšanjem.

Vendar cilja obnovitve rasti in izboljšanja blaginje evropskih državljanov zahtevata združen nabor politik, ki vplivajo na splošne okvirne pogoje za inovacije in dobro delovanje trgov proizvodov. Tudi tukaj obstajajo dokazi, da so boljši okvirni pogoji

---

8 Sporočilo: „Akt za enotni trg – Dvanajst pobud za okrepitev rasti in zaupanja“, COM(2011) 206 konč.

9 José Manuel Barroso, Stanje v Uniji, 28. september 2011.

10 „Pametna“ fiskalna konsolidacija pomeni varovanje in večanje naložb v vire rasti v prihodnosti, pri čemer se raziskave, inovacije in izobraževanje izpostavljajo kot izdatki, ki so spodbujajo rast.

povezani z trdnejšim okrevanjem (glej sliko 3) in dolgoročno večjo gospodarsko rastjo[11].

Slika 1: Naložbe v raziskave in razvoj ter gospodarsko okrevanje

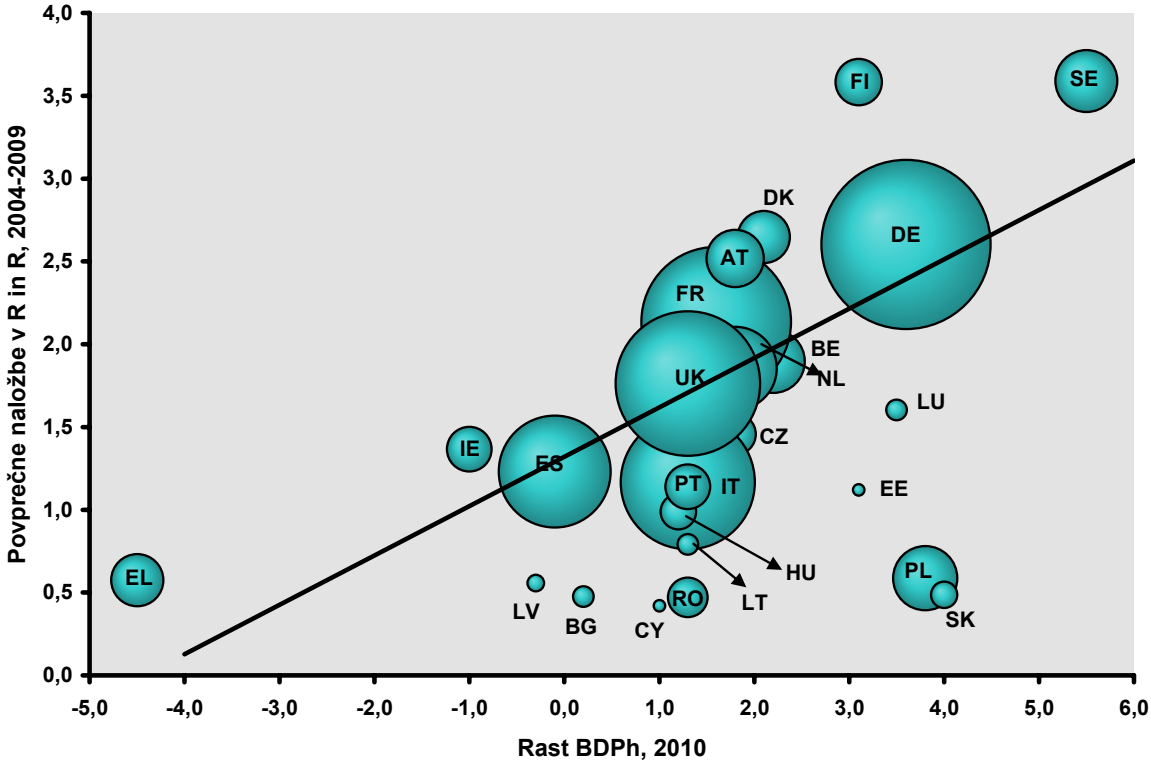

Opomba: (1) Malta in Slovenija na grafikonu nista vidni.

[11] Linearna interpolacija kaže na korelacijo med spremenljivkami v slikah. Statistično pomembna korelacijska koeficienta sta: 0,66 za raziskave in razvoj-GDP in 0,39 za poslovno okolje. Velikost oblačkov odraža velikost gospodarstva (kot delež v BDP EU). Podatki Eurostata so iz poročila o znanstveno tehnoloških kazalnikih. Okvirni pogoji se merijo z razvrstitvijo v poročilu Svetovne banke „Poročilo o sklepanju poslov“. Petletne povprečne naložbe so uporabljene kot približek za pretekle naložbe glede na sorazmerno stabilnost raziskav in razvoja, izmerjenih v obliki deleža (glede na BDP). Sliki 1 in 2 omogočata dokaze na podlagi korelacije, medtem ko bi kakršna koli trdna vzročna ocena zahtevala bolj poglobljeno ekonometrično analizo na podlagi številnih dodatnih ekonomskih in institucionalnih dejavnikov (kot npr. učinek dohitevanja).

Slika 2: Poslovno okolje in gospodarsko okrevanje

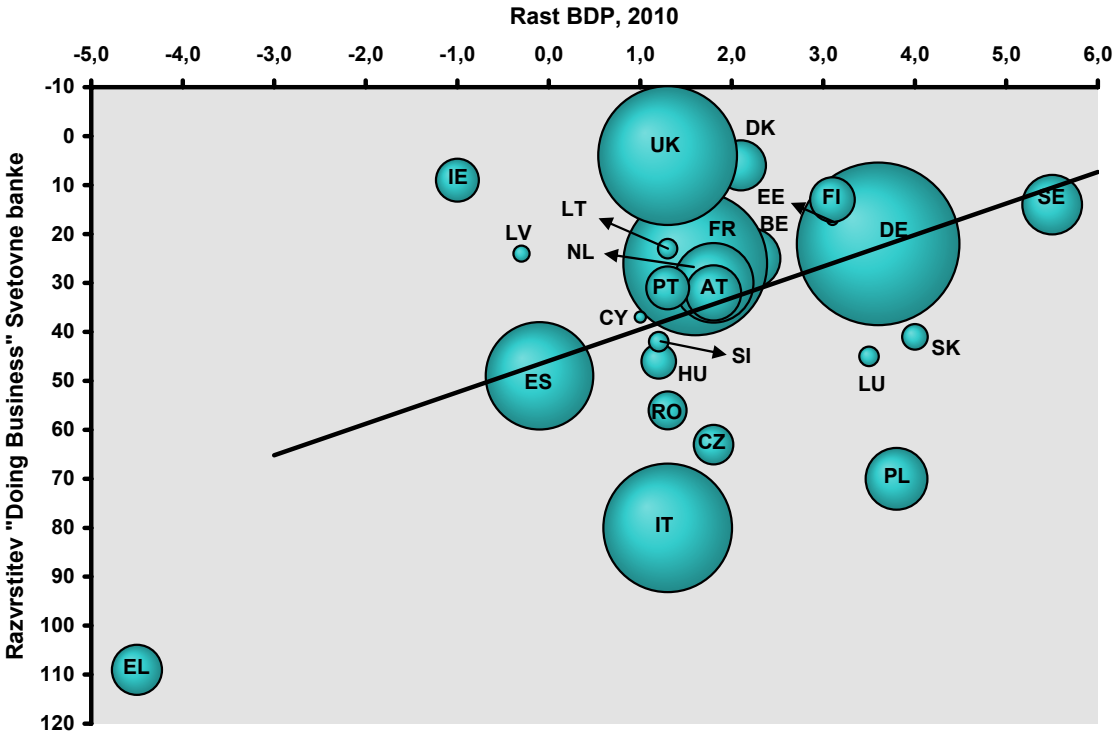

Opomba: (1) Bolgarija ni vidna na grafikonu.
Viri: Izračuni GD RTD-JRC na podlagi podatkov o razvrstitvi Eurostata in Svetovne banke

2.2. Reforma nacionalnih raziskovalnih in inovacijskih sistemov

Države članice so bile pozvane, naj opravijo samoocenjevanje svojih inovacijskih sistemov in politik[12], ti podatki pa bi se uporabili tudi za strategijo Evropa 2020.

Na splošno nacionalni programi reform vključujejo obsežne ukrepe, ki ponujajo dobro izhodišče za spodbujanje inovacij. Vendar po oceni Komisije v njenih smernicah za politike v okviru prvega „evropskega semestra“ nacionalnim programom pogosto primanjkuje ambicij in posebnosti. Potrebna so dodatna prizadevanje za dosego cilja EU, da se 3 % BDP namenijo za naložbe v raziskave in razvoj, države članice pa morajo narediti več, da zavarujejo izdatke za raziskave in izobraževanje ter za ključno infrastrukturo, ki bo ohranjala rast v prihodnosti[13].

V napovedanih reformah je bilo mogoče opaziti nekaj gibanj v zvezi z raziskavami in inovacijami (tukaj predstavljamo le nekaj primerov, ki niso tako obširni):

(1) Večina držav članic trenutno izboljšuje svoje strukture upravljanja ter strateške smernice za raziskave in inovacije, kar pogosto spremlja postopno vključevanje obeh področij politike in večje osredotočanje javnega financiranja na izbrana področja. Vendar se na tej stopnji zelo malo držav izrecno osredotoča na družbene izzive kot na svojo glavno prednostno nalogo.

---

12 Zaveza Unije inovacij št. 33.

13 Sporočilo: „Zaključek prvega evropskega semestra za usklajevanje gospodarskih politik“, COM(2011) 400 konč.

- Nemčija je posodobila svojo strategijo za visoko tehnologijo do leta 2020, da bi okrepila povpraševanje po raziskavah in inovacijah z večjim poudarkom na družbenih izzivih;

- Španija je sprejela celosten pristop k reformi svoje raziskovalne in inovacijske politike z novim zakonom o znanosti, tehnologiji in inovacijah ter z nedavno nacionalno inovacijsko strategijo;

- Slovaška je imenovala visokega vladnega predstavnika za gospodarstvo znanja ter je ustanovila dve agenciji, ki izvajata ukrepe raziskovalne in inovacijske politike.

(2) Večina držav članic izboljšuje okvirne pogoje ali finančno podporo za raziskave in inovacije, zlasti z davčnimi spodbudami za raziskave in razvoj, ter različne oblike podpore za inovativna mala in srednja podjetja, vključno s tveganim kapitalom. Vedno večje število držav članic posveča pozornost instrumentom inovacijske politike na strani povpraševanja, zlasti javnemu naročanju[14]. Do zdaj ima le nekaj držav pristope, ki poskušajo združiti instrumente na strani povpraševanja in strani ponudbe.

- Belgija je povečala davčne olajšave za raziskave in inovacije ter namerava ponuditi spodbude za ustanavljanje in razvoj novih, na znanju temelječih podjetij kot odcepljenih (*spin-out*) podjetij iz velikih družb ali hčerinskih (*spin-off*) podjetij raziskovalnih ustanov.

- Danska je vidik strani povpraševanja združila v programih, ki podpirajo javno-zasebno sodelovanje. Ustanovila je sklad za poslovne inovacije, ki podpira poslovne priložnosti na področjih zelene rasti in blaginjo.

- Poljska je uvedla ukrepe usposabljanja, usmerjene na 500 javnih naročnikov, 1 500 predstavnikov malih in srednjih podjetij ter 1 000 panožnih posredniških organizacij, da bi okrepila uporabo javnega naročanja inovativnih proizvodov in storitev.

Da bi se bolje raziskale sinergije ter združila tveganja in viri, bi bilo treba razmisliti o usklajevanju s pobudami na ravni EU.

(3) V zvezi s proračunom, ki je dodeljen raziskavam in razvoju, je samo omejeno število držav članic – vključno z Dansko, Francijo, Nemčijo in Švedsko – začelo nove pobude za financiranje, nekatere druge države, kot je na primer Slovenija, pa so rezervirale znaten delež strukturnih skladov za raziskave in inovacije. Zdi se, da so države, ki so se zavezale povečanju svojega financiranja raziskav in razvoja, hkrati tudi države, ki razmišljajo o najširšem naboru ukrepov za povečanje rasti v skladu s področji ukrepanja Unije inovacij in so že zelo uspešne na področju inovacij ali se za to zavzemajo.

---

[14] Za več informacij o gibanjih pri inovacijskih politikah na strani povpraševanja v Evropi glej nedavno objavljeno poročilo: http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/_getdocument.cfm?doc_id=7011.

- Francija bo v obdobju od 2009 do 2014 v višje izobraževanje in raziskave vložila dodatnih 21,9 milijarde EUR (*Investissements d'Avenir' initiative*);

- Nemčija se je zavezala, da bo v obdobju od 2010 do 2013 povečala javne proračune za raziskave in izobraževanje za 12 milijard EUR;

- Slovenija bo povečala proračun za raziskave in razvoj z dodelitvijo strukturnih skladov k raziskavam in razvoju ter inovacijam.

Nedavna raziskava[15] o javni porabi sredstev za raziskave in razvoj kaže, da ambiciozne politične zaveze v smislu javnega proračuna za raziskave in razvoj sprejemajo skromni inovatorji, kot so Romunija, Bolgarija in Latvija, ter zmerni inovatorji, kot so Madžarska, Poljska in Slovaška. V nasprotju s tem je večina slednikov na področju inovacij[16] in zmernih inovatorjev[17] že začela zmanjševati ali namerava zmanjšati svoja prizadevanja.

Jasno je razbrati tveganje za povečanje inovacijskega razkoraka med državami članicami. Pomembno je, da skromni inovatorji ohranijo svoje nedavne pozitivne zaveze, sredinske inovatorje pa pozivamo, naj ne zmanjšujejo več svojih javnih naložb v raziskave in razvoj in naj začnejo načrtovati, kako bodo obnovili izgubljen zagon. Samo tako lahko Evropa izpolni svoje ambicije glede ciljev na področju raziskav in inovacij.

2.3. Večje in boljše financiranje EU za raziskave in inovacije

Unija inovacij poskuša zagotoviti v izzive usmerjeno, racionalizirano in poenostavljeno financiranje EU za raziskave in inovacije. V predlogu za „Proračun za strategijo Evropa 2020"[18] Komisija predvideva znatno preusmeritev prihodnjega proračuna EU v raziskave in inovacije, s čimer bi združila sedanje raziskovalne in inovacijske programe v enotni strateški okvir – Obzorje 2020 –, da bi se financiral celoten inovacijski cikel[19]. Številne zaveze Unije inovacij bodo sprejete s programom Obzorje 2020, zlasti: večja osredotočenost na družbene izzive, okrepljen pristop do malih in srednjih podjetij ter močnejša podpora tržnemu uveljavljanju inovacij, med drugim z javnimi naročili, določanjem standardov ter posojili in naložbami v lastniške instrumente[20]. Veliko ukrepov za poenostavitev za sedanji okvirni program (7OP) je že bilo uvedenih na začetku leta 2011, program Obzorje 2020 pa bo predstavil še več daljnosežnih poenostavitev.

Vzporedno s tem se obstoječe financiranje EU za raziskave in inovacije že osredotoča na prednostne naloge Unije inovacij. Komisija preskuša nove pristope ob upoštevanju programa Obzorje 2020, da bi pridobila izkušnje in omogočila gladko uvedbo. To velja, na primer, za nov instrument, usmerjen na mala in srednja

---

15 Vprašalnik Odbora za Evropski raziskovalni prostor (ERAC) iz leta 2011 o naložbah v raziskave in razvoj ter ukrepih politik v državah članicah in pridruženih državah EU.

16 Avstrija, Estonija, Irska, Luksemburg, Nizozemska, Slovenija, Združeno kraljestvo.

17 Grčija, Italija, Portugalska, Španija.

18 COM(2011) 500 ter SEC(2011) 867 in 868 z dne 29. junija 2011.

19 Zavezi Unije inovacij št. 6 in 7.

20 Zlasti zavezi Unije inovacij št. 6 in 7, pa tudi zaveze št. 10, 16, 17, 20 in 27.

podjetja[21], ki bi zapolnil vrzel pri financiranju raziskav in inovacij, ki so v zgodnji fazi in zelo tvegane, spodbujal napredne inovacije ter povečal uporabo dosežkov raziskav in razvoja. V okviru partnerstev in povezav Marie Curie med podjetji in univerzami, ki so izključno usmerjena v ustvarjanje povezav med univerzami in podjetji, je 50 % podjetij, ki sodelujejo v projektih, malih in srednjih podjetij. Še eden od primerov je podpora predkomercialnih in javnih naročil za inovativne proizvode in storitve. V letih 2012 in 2013 bo tako mogoče opaziti veliko preskušanja in natančnega prilagajanja dejavnosti.

Enako se bo tudi kohezijska politika po letu 2013 močneje osredotočala na raziskave in inovacije. S tem povezani zakonodajni sveženj Komisije je bil sprejet 6. oktobra 2011. Med glavnimi značilnostmi predlogov so strožji pogoji pri uporabi sredstev iz skladov kohezijske politike EU. Podpora bo še zlasti odvisna od tega, ali obstaja nacionalna ali regionalna strategija za pametno specializacijo, ki ima značilnosti dobro delujočih nacionalnih ali regionalnih raziskovalnih in inovacijskih sistemov[22]. Poleg tega bi morale regije najmanjši delež sredstev iz Evropskega sklada za regionalni razvoj dodeliti trem prednostnim naložbam, povezanim z raziskavami in inovacijami, malimi in srednjimi podjetji ter nizkoogljičnim gospodarstvom. Na splošno mora biti najmanjši skupni delež, ki je dodeljen tem trem prednostnim naložbam na nacionalni ravni, vsaj 80-odstoten v razvitejših regijah in regijah v prehodu ter vsaj 50-odstoten v manj razvitih regijah[23].

2.4. Sodelovanje v partnerstvu za spopadanje z družbenimi izzivi

V izogib razdrobljenosti prizadevanj in počasnim spremembam je Unija inovacij napovedala evropska partnerstva za inovacije (EIP)[24], ki bodo združevala akterje v celotnem inovacijskem ciklu in v vseh sektorjih v zvezi s splošnim ciljem, da bi pospešila inovativne rešitve za družbene izzive.

V letu 2011 je bil ta koncept preskušen s pilotnim evropskim partnerstvom za inovacije o „aktivnem in zdravem staranju“. Cilj partnerstva je podvojiti povprečno število let zdravega življenja v EU do leta 2020 z zagotovitvijo trojne zmage za Evropo:

- izboljšanje zdravstvenega stanja in kakovosti življenja za evropske državljane s posebnim poudarkom na starejših;
- podpiranje dolgoročne trajnosti in učinkovitosti sistema zdravstvenega in socialnega varstva ter
- povečanje konkurenčnosti industrije EU z boljšim poslovnim okoljem, ki zagotavlja temelje za rast in širitev novih trgov.

---

21 Evropski svet je februarja 2011 pozval Komisijo, naj preuči izvedljivost programa, podobnega SBIR (raziskovalni program za inovacije v malih podjetjih).

22 Predlog Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o skupnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu, Evropskem kmetijskem skladu za razvoj podeželja in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo, ki jih zajema splošni strateški okvir, COM(2011) 615.

23 Predlog Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o posebnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj in cilju naložbe za rast in delovna mesta ter razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1080/2006, COM(2011) 614.

24 Zaveza Unije inovacij št. 29.

Svet[25] in Parlament[26] sta pozdravila cilje EIP in podprla uvedbo pilotnega programa za preskus koncepta in za oceno, kako ga je mogoče najbolje izvajati. Prva ocena upravljanja in postopkov aktivnega in zdravega staranja[27] kaže, da je bil pilotni program zelo uspešen pri spodbujanju zainteresiranih strani v fazi priprave. Pojasnila je tudi, kako lahko EIP okrepi usklajenost naših prednostnih nalog pri raziskavah in inovacijah ter kako lahko usmeri, racionalizira in poenostavi naše ukrepe, hkrati pa izpostavlja ukrepe za premoščanje vrzeli in pospešitev uveljavljanja inovacij. Prav tako je pojasnila, da EIP ne izpodrivajo ali nadomeščajo drugih obstoječih pobud ali instrumentov in niso nadomestilo za obstoječe institucionalne mehanizme odločanja.

Strateški načrt izvajanja aktivnega in zdravega staranja je bil objavljen novembra 2011. Načrt opisuje vrsto prednostnih področij, vključno s ključnimi ukrepi za takojšnje izvajanje. Druga evropska partnerstva za inovacije so v pripravi: „surovine“ za zagotovljene in trajnostne vire, „kmetijska produktivnost in trajnost“ za spodbujanje konkurenčnega in trajnostnega kmetijstva, „učinkovitost porabe vode“ za zaščito potreb evropskih državljanov, industrije in kmetijstva v zvezi s tem življenjsko pomembnim virom in „pametna mesta“, ki se spopada s pomembnimi energetskimi izzivi.

2.5. Doseganje največje socialne in teritorialne kohezije

Da bi Unija inovacij zagotovila vključenost vseh regij in da bi se izognila „inovacijskemu razkoraku“, predlaga boljšo uporabo strukturnih skladov za raziskave in inovacije ter pilotno izvajanje dejavnosti o inovacijah v socialnem in javnem sektorju, obenem pa racionalizacijo socialnih inovacij v programih financiranja EU[28].

Komisija je junija 2011 uvedla „platformo pametne specializacije“[29], ki združuje strokovnjake z univerz, raziskovalnih središč, regionalnih organov, podjetij in služb Komisije[30], da bi nacionalnim in regionalnim organom olajšala oblikovanje in izvajanje strategij pametne specializacije. Povezave med programom Obzorje 2020 in skladi kohezijske politike se bodo okrepile, med drugim tudi z dopolnilnimi ukrepi v okviru programa Obzorje 2020, katerih cilj je širjenje udeležbe, podpiranje mreženja, spoznavanje politik in svetovanje.

Marca 2011 je Komisija začela Evropsko pobudo za socialne inovacije[31] s ciljem podpreti socialne inovatorje pri ustvarjanju novega blaga in storitev ter razvijanju novih delovnih metod, ki ustvarjajo družbene vrednote in učinke za organizacije in stranke. Pobuda pomaga tudi pri iskanju financiranja ter znanja in izkušenj za rast socialne inovacije od ideje do projekta in celo do novega podjetja. Socialna inovacija je tudi eno od orodij, ki se uporablja v sporočilu o pobudi za socialna podjetja, ki jo

---

25 Evropski svet z dne 4. februarja 2011; Sklepi Sveta za konkurenčnost z dne 26. oktobra 2010 in 9. marca 2011.

26 Resolucija Evropskega parlamenta z dne 11. novembra 2010 in poročilo z dne 11. maja 2011.

27 Delovni dokument služb Komisije, „Pilotni program evropskega partnerstva za inovacije za dejavno in zdravo staranje. Prve izkušnje o upravljanju in postopkih“, SEC(2011) 1028.

28 Zaveze Unije inovacij št. 24, 25, 26 in 27.

29 http://ipts.jrc.ec.europa.eu/activities/research-and-innovation/s3platform.cfm.

30 Med primeri sta Monitor regionalnih inovacij (http://www.rim-europa.eu/) in Evropski observatorij grozdov (http://www.clusterobservatory.eu/index.html).

31 http://www.socialinnovationeurope.eu.

je Komisija sprejela 25. oktobra 2011[32]. Ta pobuda določa 11 ukrepov za podporo rasti socialnega podjetništva in poslovanja v Evropi, na primer v financiranju, prilagajanju pravnih okvirov, označevanju (in s tem ozaveščanju in vidnosti) ter javnem naročanju. EU že financira obsežne raziskovalne dejavnosti na področju socialnih inovacij v okviru 7OP, socialne inovacije pa bodo imele pomembno vlogo pri spopadanju z družbenimi izzivi, na katere se osredotoča program Obzorje 2020.

Da bi Komisija razvila boljše razumevanje inovacij v javnem sektorju, pripravlja prvi evropski sistem kazalnikov uspešnosti inovacij v javnem sektorju, ki bo na voljo v letu 2012. Javni sektor mora sprejeti inovacije in voditi z zgledi. Vlade morajo biti proaktivne pri spodbujanju inovacij in imeti podjetniški duh, da bi državljanom in podjetjem zagotovile več storitev in infrastrukturo, ki so boljše, obenem pa povečale stroškovno učinkovitost. Za dosego teh ciljev se mora javni sektor oddaljiti od tega, da je mecen izključno za raziskave in razvoj, in preiti k temu, da s svojo kupno močjo ustvarja povpraševanje, ki spodbuja inovacije. Na vseh področjih upravljanja obstajajo bogate in raznolike evropske ideje in dobri primeri.

Posvetovanje s socialnimi partnerji, da bi se ugotovilo, kako je mogoče gospodarstvo znanja razširiti na vse poklicne ravni in v vse sektorje, še ni bilo opravljeno[33].

3. OKREPITEV EVROPSKE BAZE ZNANJA IN ZMANJŠANJE RAZDROBLJENOSTI

3.1. Najboljši talenti za Evropo

Da bi se zagotovila zadostna ponudba visoko usposobljenih delavcev, mora Unija inovacij raziskovalcem ponuditi privlačnejše poklicne poti ter odstraniti ovire za njihovo mobilnost med sektorji in državami. Povpraševanje po visoko usposobljenih osebah v Evropi se bo po predvidevanjih do leta 2020 povečalo za skoraj 16 milijonov[34].

Sistemi izobraževanja in usposabljanja so izhodišče. Septembra 2011[35] je Komisija predstavila strategijo reforme za posodobitev visokega šolstva, med drugim s povečanjem števila diplomantov, izboljšanjem kakovosti poučevanja in prilagajanjem učnih načrtov ter zagotavljanjem izobraževalnih programov za spreminjajoče se potrebe širšega gospodarstva, usposabljanjem več raziskovalcev ter izboljševanjem povezav med raziskovanjem, izobraževanjem in inovacijami.

Raziskovalci so v središču z znanjem podprtega gospodarstva. EU po ocenah potrebuje en milijon novih raziskovalnih delovnih mest, da bi dosegla cilj 3-odstotne pospešenosti raziskav in razvoja, predvsem v zasebnem sektorju. Države članice so bile pozvane, naj razvijejo nacionalne strategije za usposabljanje zadostnega števila raziskovalcev, da bi izpolnile svoje nacionalne cilje za raziskave in razvoj, ter

---

32 Sporočilo Komisije o pobudi za socialna podjetja, SEC(2011) 1278.

33 Zaveza Unije inovacij št. 28.

34 Delovni dokument Komisije o zadnjih dogodkih v evropskih visokošolskih sistemih, SEC(2011) 1063, str. 30.

35 Sporočilo Komisije o programu za posodobitev evropskih visokošolskih sistemov, COM(2011) 567.

spodbujajo privlačne priložnosti za zaposlitev[36]. Komisija bo pozorno spremljala napredek in bo spomladi 2012 podala prvo oceno o napredku.

Komisija bo v letu 2012 pripravila poročilo o spremljanju o uporabi direktive o vizumu za znanstvenike, saj si želi narediti EU bolj privlačno za talente iz tretjih držav[37]. Nedavna študija kaže na znatno povečanje števila dovoljenj, ki so bila podeljena v skladu z navedeno direktivo: od 239 leta 2007 do 3 713 leta 2010. Vendar ostaja absorpcija na splošno relativno nizka in je zgoščena v šestih državah članicah.

Da bi Komisija pomagala študentom in raziskovalcem pri sprejemanju zavestnih odločitev o študiju in delu, ustanovam omogočila prepoznavanje in razvijanje njihovih prednosti ter podprla oblikovalce politik pri razvijanju učinkovitih strategij za izobraževanje, raziskave in inovacije, bo v letu 2012 sprožila pobudo za uvedbo k uporabniku usmerjene lestvice za večdimenzionalno razvrščanje univerz[38] in pregledno informacijsko orodje, prvi rezultati pa se pričakujejo v letu 2013.

S ciljem združevanja podjetij in univerz za spopadanje z vrzelmi pri inovacijskih znanjih in spretnostih je Komisija v letu 2011 začela izvajati pilotni projekt zavezništev za znanje[39]. Cilj treh projektov, ki so bili med 94 prejetimi predlogi izbrani, je oblikovati nove učne načrte in programe ter razvijati inovativne načine za podajanje izobraževanja in znanja, univerzam pa bodo pomagali, da se posodobijo, tako da se bodo usmerile v interdisciplinarnost, podjetništvo in trdnejša poslovna partnerstva. Ti pilotni programi bodo ponudili uporaben vpogled v program „Erasmus za vse“ po letu 2013.

3.2. Vzpostavitev Evropskega raziskovalnega prostora

Doseganje dobro delujočega Evropskega raziskovalnega prostora (ERP), v katerem lahko raziskovalci, znanstvena dognanja in tehnologija nemoteno krožijo, je nadvse pomembno[40]. Nezadostno sodelovanje in usklajevanje, povezana z različnimi sistemskimi napakami, vodita do znatno slabše uspešnosti v evropskem raziskovalnem sistemu kot celoti. Poleg povečevanja sodelovanja in usklajevanja bo ERP spodbujal konkurenčnost, ki omogoča odličnost.

V skladu s sklepi Evropskega sveta z dne 4. februarja 2011 so države članice jasno zavezane k dokončanju ERP do leta 2014. Posvetovanje z zainteresiranimi stranmi je v teku, da bi v letu 2012 predlagali okvir ERP ter podporne ukrepe za odpravo ovir za mobilnost in čezmejno sodelovanje[41]. Splošni cilj okvira ERP je izboljšati usklajenost in združljivost vseh držav članic ter raziskovalnih politik, programov in dejavnosti EU.

Med temami, ki jih je treba upoštevati pri razvoju okvira, so kakovost usposabljanj za doktorje znanosti, mobilnost raziskovalcev, čezmejno sodelovanje organizacij, ki

---

36 Zaveza Unije inovacij št. 1.
37 Zaveza Unije inovacij št. 30.
38 Zaveza Unije inovacij št. 2.
39 Prav tam.
40 Zaveza Unije inovacij št. 4.
41 http://ec.europa.eu/research/era/consultation/era_consultation_en.htm.

izvajajo raziskave, razširjanje, uporaba in prenos rezultatov raziskav, raziskovalne infrastrukture ter skladnost mednarodnih strategij in ukrepov za sodelovanje[42].

Številni pobude in instrumenti EU so bili uvedeni s ciljem, da se obravnavajo vprašanja, ki so bistvena za izboljšanje poklicnih poti in mobilnosti raziskovalcev.

(a) Da bi Komisija zagotovila več doktorskih kandidatov, ki so bolje usposobljeni in opremljeni z znanji in spretnostmi za lažje delo v različnih državah, sektorjih zaposlovanja in področjih, je predlagala načela za inovativno doktorsko usposabljanje v Evropi[43]. Ta načela zagotavljajo referenčni okvir, ki temelji na obstoječi najboljši praksi[44]. Ponujajo smernice za financiranje usposabljanja evropskih in nacionalnih raziskovalcev, hkrati pa ohranjajo prilagodljivost in neodvisnost za ustanove in doktorske kandidate. Da bi Komisija izboljšala kakovost doktorskega usposabljanja v Evropi, je v okviru ukrepov Marie Curie začela dve novi doktorski pobudi, ki neposredno obravnavata inovativne učne načrte v doktorskih programih: evropski doktorati na področju industrije in inovativni doktorski programi.

(b) Da bi Komisija ustvarila karierne strukture, ki so primerljivejše med sektorji zaposlovanja in državami, ter olajšala mobilnost med univerzami, industrijo in drugimi področji zaposlovanja, spodbuja evropski okvir za poklicne poti v raziskavah. Ta zagotavlja referenčno točko za raziskovalce in delodajalce, tako da zajema potrebne sposobnosti raziskovalcev na štirih različnih stopnjah poklicne poti[45]. Za širjenje najboljših praks pri usposabljanju in razvoju karierne poti raziskovalcev je mehanizem za sofinanciranje Marie Curie do zdaj podprl 81 programov na regionalni, nacionalni in mednarodni ravni. Prvi rezultati kažejo prevzemanje standardov visoke kakovosti za poklicne poti in pogoje zaposlovanja raziskovalcev.

(c) Da bi povečala privlačnost raziskovalnega poklica in olajšala mobilnost, Komisija zagotavlja smernice za univerze in druge delodajalce, ki želijo ustanoviti evropski sklad za dodatno pokojninsko zavarovanje za raziskovalce. Takšen sklad bi spodbudil mobilnost delovne sile, saj bi raziskovalcem omogočil, da laže prenesejo sredstva za dodatno pokojnino, ko sprejmejo novo delovno mesto v drugi državi. Zainteresirani delodajalci bi lahko v letu 2012 ustanovili konzorcije, sredstva pa bodo po pričakovanjih začela pritekati v letu 2013.

(d) Kot prvi korak k zagotavljanju, da so postopki zaposlovanja za raziskovalce bolj odprti in pregledni, so službe Komisije v sodelovanju z državami članicami oblikovale skupno strategijo[46] za spodbujanje objavljanja prostih

---

42 Glej dokument, ki je priložen javnemu posvetovanju o okviru ERP na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/research/consultations/era/consultation_era.pdf.

43 Glej: COM(2011) 567.

44 Ta odražajo salzburška načela Evropske zveze univerz (EUA), dobre prakse v državah članicah in ukrepe Marie Curie.

45 R1) mladi raziskovalec, R2) priznani raziskovalec, R3) uveljavljeni raziskovalec in R4) vodilni raziskovalec.

46 Strategijo za delovna mesta je novembra 2010 podprla usmerjevalna skupina ERP za človeške vire in mobilnost.

delovnih mest za raziskovalce na portalu za zaposlovanje EURAXESS[47]. Države članice bi morale okrepiti prizadevanja za zagotovitev, da se vsa delovna mesta za raziskovalce, ki se financirajo iz javnih sredstev, javno oglašujejo na internetu in da vse ustanove uporabljajo odprte postopke zaposlovanja.

Za revolucionarne raziskave in inovacije so pomembne tudi prvovrstne raziskovalne infrastrukture svetovnega formata. Unija inovacij si je za cilj do leta 2015 zadala, da dokonča ali začne z izgradnjo 60 % prednostnih evropskih raziskovalnih infrastruktur, ki jih navaja Evropski strateški forum za raziskovalne infrastrukture (ESFRI)[48]. Od 48 prednostnih projektov jih je deset v izvedbeni fazi, še 16 pa se jih bliža tej fazi, tj. doseči cilj 54 % do konca leta 2012.

Okvirni program za raziskave podpira fazo priprave vseh projektov ESFRI, v bolj omejenem obsegu pa tudi njihovo izvedbeno fazo. Sredstva iz strukturnih skladov se dodeljujejo za končanje zgraditve prednostne raziskovalne infrastrukture. Na primer, 236 milijonov EUR iz strukturnih skladov je bilo dodeljenih zgraditvi objekta Beamline za projekt ELI (*Extreme Light Infrastructure*) na Češkem. Komisija svetuje tudi Romuniji in Madžarski, kako uporabiti strukturne sklade za druge dele projekta ELI v teh dveh državah.

Raziskovalna infrastruktura ESFRI je odličen primer tega, kako EU in njene države članice sodelujejo in združujejo vire, ki so skupnega pomena za Evropo.

Komisija državam članicam pomaga tudi pri uporabi Konzorcija evropske raziskovalne infrastrukture (ERIC) kot pravnega okvira za vzpostavitev vseevropske raziskovalne infrastrukture. Prvi status ERIC je bil marca 2011 podeljen službi za raziskave o zdravju, staranju in upokojevanju v Evropi (SHARE), ki bo pripomogla k boljšemu razumevanju vpliva staranja na evropske družbe.

3.3. Spodbujanje Evropskega inštituta za inovacije in tehnologijo kot modela za upravljanje inovacij v Evropi

Da bi Evropski inštitut za inovacije in tehnologijo (EIT) zagotovil boljšo povezanost integracijskega cikla, združuje visokošolske ustanove, raziskovalne organizacije in podjetja v novih vrstah partnerstev, tj. skupnostih znanja in inovacij (SZI), ki delujejo na področjih trajnostne energije (*KIC InnoEnergy*), prilagajanja na podnebne spremembe in omilitve njihovega vpliva (*Climate-KIC*) ter informacijske in komunikacijske družbe v prihodnosti (*EIT ICT Labs*).

Prvi rezultati so že vidni v smislu ustanavljanja podjetij (pet t. i. „start-ups“ od januarja 2011), oblikovan pa je bil tudi prvi magistrski študij s 155 študenti, ki ga podpira EIT in ga je organiziral KIC InnoEnergy. Do konca leta 2011 bo Komisija sprejela strateški inovacijski program EIT[49]. Osredotočil se bo na okrepitev treh obstoječih SZI in postopno ustanavljanje novih, ki bodo obravnavale večje družbene izzive v skladu s cilji programa Obzorje 2020.

---

47 http://ec.europa.eu/euraxess/index.cfm/jobs/index.
48 Zaveza Unije inovacij št. 5.
49 Zaveza Unije inovacij št. 9.

4. KAKO Z DOBRIMI IDEJAMI NA TRG

Podjetja so v središču inovacij, saj zaznavajo tržne priložnosti in razvijajo ideje za inovativne rešitve, da bi izkoristila te priložnosti. Vendar se evropski podjetniki pri prenosu idej na trg srečujejo s številnimi ovirami in neugodnimi okvirnimi pogoji. Unija inovacij je usmerjena v sistematično odpravljanje teh ovir in oblikovanje enotnega trga za inovacije.

Evropa potrebuje bolje usklajeno mešanico politik povpraševanja in dobave[50] s hitrejšim in posodobljenim določanjem standardov, cenejše patente, več javnega naročanja inovativnih proizvodov in storitev, boljši dostop do kapitala ter resnični evropski trg znanja.

To so bile prednostne naloge za ukrepe Komisije v letu 2011, s predlogoma o enotnem patentnem varstvu in standardizaciji, ki ju je Komisija že sprejela, pa se dosega velik napredek. Dve zavezi na tem področju sta v zaostanku: pregled regulatornega okvira na ključnih področjih, in sicer najprej tistih, ki so povezana z ekološkimi inovacijami, in akcijski načrt za ekološke inovacije[51], ki bo predstavljen decembra 2011.

4.1. Lažji dostop do financiranja

Iskanje primernih vlagateljev, vsaj za mlada podjetja, ki temeljijo na znanju, predstavlja ključen korak proti strateški širitvi poslovnih dejavnosti. Med vlagatelji so pogosto javni organi, ki tveganja, povezana z inovacijami, zmanjšajo s shemami pomoči ali zasebni vlagatelji tveganega kapitala, ki novo ustanovljenim podjetjem zagotovijo finančno injekcijo v zamenjavo za lastniški kapital.

Če naložbe tveganega kapitala upoštevamo kot delež BDP, so v Združenih državah Amerike štirikrat večje kot v EU. Poleg tega so lahko evropske naložbe preveč razpršene, ker evropski skladi tveganega kapitala vlagajo v dvakrat toliko podjetij kot tovrstni skladi v ZDA[52]. Komisija namerava do konca leta predstaviti pobudo za novo evropsko ureditev področja tveganega kapitala, ki bo skladom tveganega kapitala omogočala zbiranje kapitala v vseh 27 državah članicah na podlagi skupne registracije[53]. Komisija si bo prizadevala tudi za odpravo morebitnih davčnih obravnav, ki postavljajo čezmejne naložbe tveganega kapitala v slabši položaj, in za zmanjšanje upravnega bremena. Ta prizadevanja bodo del širšega akcijskega načrta Komisije za izboljšanje dostopa malih in srednjih podjetij do financiranja.

Poleg tega je Komisija predsednika združenja British Business Angels Association kot vodilno figuro imenovala za predsednika strokovne skupine. Naloga strokovne skupine je oblikovati priporočila za čezmejno usklajevanje inovativnih podjetij s primernimi vlagatelji[54]. Njihove ugotovitve bodo predstavljene v letu 2012.

---

50 Glej tudi Pobudo za vodilni trg na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/policy/lead-market-initiative/final-eval_en.htm.

51 Zavezi Unije inovacij št. 15 in 18.

52 Kelly, R. (2011): „*The performance and prospects of European Venture capital, European Investment Fund*“; delovni dokument 2011/9, raziskave in analiza trga Evropskega investicijskega sklada.

53 Zaveza Unije inovacij št. 11.

54 Zaveza Unije inovacij št. 12.

Sedanji Sklad za financiranje na osnovi delitve tveganja (RSFF)[55] ter finančni instrumenti v okviru programa za konkurenčnost in inovacije (2007–2013) so pritegnili znatno povečanje zasebnega financiranja in bodo razširjeni v okviru programa Obzorje 2020 ter programa za poslovno konkurenčnost in mala in srednja podjetja v obdobju od 2014 do 2020[56].

V skladu s splošnim ciljem Komisije „manjše in boljše“ državne pomoči državna pomoč upada glede na BDP, državna pomoč za raziskave, razvoj in inovacije pa še naprej zmerno narašča in zdaj predstavlja desetino javnih izdatkov na tem področju. Komisija je v avgustu pregledala delovanje okvira, ki nadzoruje državno pomoč na tem področju[57]. Naslednji korak je obsežno posvetovanje za pomoč pri pripravi pregleda obstoječega okvira v letu 2013.

4.2. Varovanje in večanje vrednosti intelektualne lastnine ter spodbujanje ustvarjalnosti

Glede na stroške in zapletenost patentiranja v Evropi je eden od ciljev Unije inovacij, da bi bili prvi patenti EU predloženi v letu 2014[58], uporabo pravic intelektualne lastnine v inovativnih proizvodih in storitvah pa bi bilo treba spodbuditi[59]. Komisija je s prizadevanjem za strateški in usklajen pristop k politikam, ki vplivajo na sredstva intelektualne lastnine, maja 2011 sprejela načrt za oblikovanje enotnega trga za intelektualno lastnino[60].

Po tem, ko državam članicam marca 2011 ni uspelo doseči soglasja o patentu EU, je Komisija pripravila predlog zakonodajnega svežnja za enotno patentno varstvo na manjšem ozemeljskem območju[61]. Ta paket je bil pripravljen v odgovor na zahtevo skupine 25 držav članic, ki so se odločile za skupno delo s tesnejšim sodelovanjem, da bi se premaknili z že desetletja trajajoče politične mrtve točke o oblikovanju enotnega patenta. Predlagani zakonodajni sveženj bo koristil vsem evropskim podjetjem, saj bo stroške patentiranja zmanjšal do 80 %. Medtem ko lahko stroški (vključno s stroški prevajanja) za zaščito patenta, ki pokriva celotno Evropsko unijo, zdaj dosežejo 32 000 EUR, bi se ti po prehodnem obdobju znižali na stroške v višini 680 EUR za evropski patent z enotno veljavnostjo v 25 državah članicah. Politično soglasje bi moralo biti doseženo do sredine leta 2012.

---

55 Sklad RSFF je bil ustanovljen sredi leta 2007 kot nov instrument za dolžniško financiranje v okviru 7OP.

56 Zaveza Unije inovacij št. 10.

57 Zaveza Unije inovacij št. 13; Delovni dokument služb Komisije, „Vmesni pregled okvira za raziskave, razvoj in inovacije“, 10. 8. 2011; http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/rdi_mid_term_review_en.pdf.

58 Zaveza Unije inovacij št. 14.

59 Glej tudi sklepe Evropskega sveta z dne 4. februarja 2011, v katerih Komisijo poziva, naj preuči možnosti za razvoj instrumenta pravic intelektualne lastnine za povečanje vrednosti pravic intelektualne lastnine.

60 Sporočilo Komisije, „Enotni trg na področju varstva pravic intelektualne lastnine“, COM(2011) 287.

61 Predlog Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o izvajanju okrepljenega sodelovanja na področju uvedbe enotnega patentnega varstva in Predlog Uredbe Sveta v zvezi z veljavno ureditvijo prevajanja, COM(2011) 215 in 216 konč.

Da bi Komisija omogočila vzpostavitev pravega evropskega trga znanja za patente in licence[62], je v odziv na poziv Evropskega sveta preučila vrsto možnosti za instrument za valorizacijo pravic intelektualne lastnine na ravni EU. V letu 2011 sta strokovna skupina in študija obravnavali število nezadostno izkoriščenih patentov v Evropi, njihov inovacijski potencial ter prednosti in slabosti nabora mogočih pobud, vključno z oblikovanjem finančnega trga za pravice intelektualne lastnine. Ugotovitve, pridobljene pri tem, bodo objavljene pred koncem leta[63]. Na podlagi tega se namerava Komisija v letu 2012 udeležiti razprave z državami članicami, da bi oblikovali nadaljnje ukrepe.

Pomen Unije inovacij je v uresničevanju širokega koncepta inovacij, vključno z novimi poslovnimi modeli, oblikovanjem in ustvarjalnostjo ter inovacijami storitev. To zahteva nove politike in orodja, ki so posebno osredotočeni na izkoriščanje ustvarjalnega potenciala Evrope. Decembra 2011 bo Evropska komisija ustanovila Evropsko zvezo ustvarjalnih industrij[64], medsektorsko politično pobudo, ki bo okrepila politični dialog med nacionalnimi in regionalnimi oblikovalci politike, preskusila nova orodja ter zagotovila večjo in boljšo podporo za ustvarjalne industrije in druge industrije, ki imajo korist od ustvarjalnih industrij.

Nenazadnje je povpraševanje po izdelkih, ki izstopajo zaradi prijaznosti do uporabnika in privlačnosti, vedno večje. Komisija je ustanovila Evropski vodstveni odbor za oblikovanje[65], ki bo dajal predloge za krepitev vloge oblikovanja v evropskih inovacijskih politikah[66].

4.3. Pospešitev in posodobitev standardizacije

Enotni evropski in mednarodni standardi, ki se sprejmejo hitro, so pomembni za spodbujanje inovacij na hitro razvijajočih se trgih. Komisija je junija 2011 predstavila standardizacijski sveženj[67], s katerim je nameravala posodobiti evropsko zakonodajo in politiko o standardizaciji zaradi sedanjih in prihodnjih izzivov.

Postopki standardizacije bodo pospešeni za 50 % za boljše odzivanje na potrebe, ki spremljajo hiter tehnološki napredek. Komisija in evropski organi za standardizacijo trenutno razpravljajo o kazalnikih uspešnosti za dosego cilja do leta 2020. Potrebe po standardizaciji bodo bolje predvidene s prednostnimi nalogami, določenimi v letnem delovnem načrtu, in prognostičnimi študijami. Poleg tega bo sveženj vključeval tudi preprost in hiter način za priznavanje svetovno uveljavljenih standardov IKT, kar je vedno bolj pomembno, na primer za evropske javne naročnike. Do leta 2013 bo Komisija sprožila neodvisen pregled evropskega sistema standardizacije. Komisija poleg tega tudi še naprej dela na boljšem vključevanju standardizacije v okvirni program za raziskave[68].

---

62 Zaveza Unije inovacij št. 22.

63 Poročila strokovne skupine in študije, ki bodo objavljeni so na voljo na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/enterprise/index_en.htm

64 Zaveza Unije inovacij št. 19.

65 Glej člane: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/policy/design-creativity/edii_en.htm.

66 Zaveza Unije inovacij št. 19.

67 Sporočilo Komisije o strateški viziji za evropske standarde in Predlog Uredbe o evropski standardizaciji, COM(2011) 311 in 315 konč.

68 Zaveza Unije inovacij št. 16.

4.4. Izkoriščanje moči javne blagajne za inovacije

Z ocenjenim 19,4-odstotnim deležem BDP Evropske unije v letu 2009[69] ima javno naročanje ogromen potencial za dajanje inovacij EU na trg, podpiranje vodilne stranke in usmerjevalne učinke, s tem pa lahko inovativnim podjetjem zagotavlja možnost za prednost na svetovnih trgih. Vendar se ta možnost v Evropski uniji ne uporablja dovolj. Po zadnji oceni[70] je samo 22 % vprašanih naročnikov navedlo, da so inovacije vključili v svojo strategijo in postopke naročanja.

Svet ni sprejel predloga Komisije, da bi države članice in regije rezervirale namenska proračunska sredstva za javno naročanje inovativnih proizvodov in storitev, čeprav bi predlagani cilj, 10 milijard EUR letno[71], predstavljal le skromen 0,44-odstotni delež javnega naročanja v Evropi. Kljub temu so bili sprejeti nekateri ukrepi. Španija je na primer uvedla 3-odstotno kvoto za javno naročanje inovativnih proizvodov in storitev v zakonu o javnem naročanju z dne 8. julija 2011.

Z željo po boljšem odzivanju na takšne izzive bo Komisija decembra 2011 predstavila svoje predloge za spremembo zakonodaje EU o javnem naročanju, ki bi morala olajšati naročanje inovativnih proizvodov in storitev ter skupnega čezmejnega javnega naročanja.

Vzporedno s tem je Komisija tudi začela s pilotnimi projekti za nadnacionalno sodelovanje glede naročanja inovativnih proizvodov in storitev. Ti projekti bodo skupaj s študijo o izvedljivosti pripravili podlago za povečanje in podrobno prilagajanje podpore na ravni EU v prihodnosti, predvsem v okviru programa Obzorje 2020, ki bo državam članicam pomagala združevati finančne in človeške vire, da spodbudijo izkoriščanje potenciala javnega povpraševanja po inovativnih rešitvah.

5. VEČANJE VPLIVA NAŠIH POLITIK Z ZUNANJIM SODELOVANJEM

Konkurenčnost je v današnjem svetu vedno bolj povezana z znanjem in inovacijami. Evropski tekmeci so naredili strateške korake v to smer in inovacije se pojavljajo zelo visoko na njihovem seznamu nacionalnih prednostnih nalog[72].

Eden od ciljev Unije inovacij je, da bi EU in njene države članice znanstveno sodelovanje s tretjimi državami obravnavale kot vprašanje skupnega pomena in razvijale skupne strategije[73].

---

69 Evropska komisija (2010): Kazalniki javnega naročanja za leto 2009. http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/indicators2009_en.pdf.

70 Poročilo o oceni, SEC(2011) 853, junij 2011.

71 Zaveza Unije inovacij št. 17.

72 ZDA: http://www.compete.org/about-us/initiatives/ http://www.nsf.gov/about/performance/strategic_plan.jsp.
Kitajska: http://www.most.gov.cn/eng/index.htm.
Indija: http://www.dst.gov.in/whats_new/press-release10/pib_10-3-2010.htm.

73 Zaveza Unije inovacij št. 31.

V skladu s temi zavezami so EU in države članice v okviru *Strateškega foruma za mednarodno sodelovanje na področju znanosti in tehnologij (SFIC)* razvile tri pilotne pobude (z Indijo, Kitajsko in ZDA).

Skupna pobuda EU in držav članic poskuša povečati privlačnost Evrope kot namembnega kraja za raziskave, še posebno v primerjavi z ZDA. Privabljanje vrhunskih talentov iz ZDA v Evropo, ponujanje odličnosti in izkoriščanje naprednih evropskih tehnoloških središč bi moralo popraviti čezatlantsko mobilnost.

Z Indijo se pripravlja agenda za strateško raziskovanje in inovacije, ki bo povečala vpliv obstoječega dvostranskega sodelovanja na področju znanosti in tehnologij. Osrednji element se osredotoča na ustvarjanje močnih povezav med evropskimi in indijskimi središči odličnosti, da bi se razvile izvedljive in inovativne rešitve za družbene izzive na področjih, kot so voda, biomasa, energija ali zdravje.

V zvezi s Kitajsko se trenutno ugotavlja, katere so skupne prednostne naloge za EU in za države članice, da bi se zagotovilo bolj usklajeno večstransko sodelovanje s Kitajsko ter izboljšala interoperabilnosti dvostranskih programov, shem financiranja in pravil (vključno z vprašanji glede pravic intelektualne lastnine).

Te pilotne pobude, ki temeljijo na novem strateškem partnerstvu EU in njenih držav članic, bodo izboljšale način strateškega sodelovanja s ključnimi državami partnericami ter povečale zunanjo uspešnost evropskih raziskav in inovacij.

6. SKLEPNE UGOTOVITVE IN NASLEDNJI KORAKI

V letu 2011 so bile raziskave in inovacije vodilna tema v številnih institucionalnih razpravah zainteresiranih strani. Konkretni ukrepi so se začeli, predlogi pa so ali bodo kmalu predloženi. Predlog Obzorje 2020 sprejema Unijo inovacij in bo ključno orodje za izvajanje zavez Unije inovacij.

Od 34 zavez Unije inovacij dve nista bili sprejeti: na nacionalni ravni je to namenjanje proračunov za naročanje za inovativne proizvode in storitve, na ravni EU pa posvetovanje s socialnimi partnerji o uveljavljanju gospodarstva znanja na vseh poklicnih ravneh. Nadaljnja dva ukrepa sta v zaostanku: revizija regulatornega okvira in akcijski načrt ekološke inovacije. Komisija bo okrepila prizadevanja za hitro uvedbo zaostalih dejavnosti in poziva države članice, naj z javnim naročanjem okrepijo prizadevanja za povečanje povpraševanja po inovativnih rešitvah.

Unija inovacij temelji na treh različnih dinamikah. Prvič, dinamika reforme zakonodaje, ki vključuje vzpostavitev novega evropskega okvira za raziskave in inovacije. Na ravni EU se je precej prizadevalo za zagotovitev reforme, ki bodo omogočile inovacije. Komisija bo morala na podlagi obsežnega posvetovanja z zainteresiranimi stranmi predložiti vseh šest zakonodajnih predlogov, ki jih je napovedala v pobudi Unija inovacij[74]. Evropski parlament in države članice se

[74] Obzorje 2020, nova kohezijska politika, reforma zakonodaje o javnem naročanju, nova ureditev za področje tveganega kapitala, standardizacijski sveženj in zakonodajni predlogi za enotno patentno varstvo.

pozove, da odločno obravnavajo sedanje in prihodnje zakonodajne predloge, katerih cilj je spodbujati inovacije.

Drugič, dinamika združevanja akterjev na ravni EU, ki preskuša in izvaja nove instrumente in koncepte inovacij. Ta dinamika dopolnjuje zakonodajno dinamiko in se osredotoča na nove oblike inovacij (kot so na primer socialne inovacije) ali na nove načine sodelovanja (kot so na primer evropska partnerstva za inovacije). To so načini, s katerimi je mogoče ostati v ospredju inovacij in ki omogočajo spremljanje razvoja inovacij. Tudi na tem področju se je v letu 2011 uvedlo veliko pilotnih projektov in študij izvedljivosti, dodatni ukrepi pa se bodo izvajali tudi v letu 2012.

Nazadnje, uspeh Unije inovacij bo odvisen od obsega, v katerem lahko spodbudi ukrepanje na nacionalni in regionalni ravni. Revizija nacionalnih programov reform ponuja dobro izhodišče za močno inovacijsko dinamiko, vendar je rezultate mogoče pričakovati samo, če se ukrepi izvajajo dosledno. Države članice EU se poziva, naj naredijo več za dajanje prednosti naložbam v raziskave in inovacije ter naj uresničijo politične zaveze, ki so bile sprejete v letu 2011, še posebno v zvezi z uresničevanjem reform, namenjenih povečanju učinkovitosti raziskovalnih in inovacijskih sistemov ter izboljšanju uporabe strukturnih skladov za raziskave in inovacije[75].

V letu 2012 bo Komisija še naprej vzpostavljala Unijo inovacij, predvsem s predstavitvijo preostalih dveh pobud Unije inovacij, ki sta načrtovani za leto 2012, to sta predlog okvira za Evropski raziskovalni prostor in novi glavni kazalnik[76]. Predstavila bo tudi zunanjo oceno novoustanovljenega evropskega svetovalnega odbora za raziskave in inovacije.

Vzporedno z ukrepi inovacijske politike, ki se izvajajo, bo Komisija preučila sedanje pristope k inovacijam v drugih politikah EU in predlagala strategije za vključitev inovacij v vse politike EU.

---

75 Sklepi Evropskega sveta, 4. 2. 2011.

76 Delež hitro rastočih inovativnih podjetij v gospodarstvu; trenutno poteka razprava z državami članicami o rezultatih prvega zbiranja podatkov. Drugo zbiranje podatkov bo sledilo v letu 2012.

Priloga: Napredek pri zavezah Unije inovacij v letu 2011

Več informacij o vsaki od zavez je na voljo na spletnem naslovu: http://i3s.ec.europa.eu/home.html.

	Zaveza Unije inovacij	**Rok**	**Napredek**
1	Vzpostaviti nacionalne strategije za usposabljanje zadostnega števila raziskovalcev	2011	Poteka po načr
2	Preskus izvedljivosti neodvisnega sistema za razvrščanje univerz	2011	Poteka po načrtih
	Oblikovanje „zavezništev za znanje“ med podjetji in izobraževalnimi ustanovami		
3	Predlog celostnega okvira za e-znanja	2011	Poteka po načrtih
4	Predlog okvira ERP in podpornih ukrepov	2012	Poteka po načrtih
5	Izgradnja prednostnih evropskih raziskovalnih infrastruktur	2015 – 60 %	Poteka po načrtih
6	Poenostavitev in usmeritev prihodnjih raziskovalnih in inovacijskih programov EU na Unijo inovacij	2011	Poteka po načrtih
7	Zagotovitev večje vključenosti malih in srednjih podjetij v prihodnje raziskovalne in inovacijske programe EU		Poteka po načrtih
8	Krepitev znanstvene baze pri oblikovanju politik v okviru Skupnega raziskovalnega središča; Ustanovitev evropskega foruma o dejavnostih, usmerjenih v prihodnost		Poteka po načrtih
9	Oblikovanje strateškega programa EIT	sredi leta 2011	Poteka po načrtih
10	Vzpostavitev finančnih instrumentov na ravni EU, da se privabijo zasebna finančna sredstva	2014	Poteka po načrtih
11	Zagotoviti čezmejno delovanje skladov tveganega kapitala	2012	Poteka po načrtih
12	Okrepitev čezmejnega približevanja inovativnih podjetij vlagateljem		Poteka po načrtih
13	Pregled okvira za državne pomoči na področju raziskav, razvoja in inovacij	2011	Poteka po načrtih
14	Ustanovitev patenta EU	2014	Poteka po načrtih
15	Pregled regulatornega okvira na ključnih področjih	začetek v letu 2011	V zaostanku
16	Pospešitev in posodobitev določanja standardov	začetek leta 2011	Poteka po

			načrtih
17	Rezervacija proračunskih sredstev, namenjenih izključno javnim naročilom za inovacije	začetek v letu 2011	Ni sprejeto
	Vzpostavitev podpornega mehanizma na ravni EU in omogočanje skupnih naročil		Poteka po načr
18	Predstavitev akcijskega načrta za ekološke inovacije	začetek leta 2011	V zaostanku
19	Vzpostavitev Evropskega vodstvenega odbora za oblikovanje	2011	Poteka po načrtih
	Vzpostavitev Evropske zveze ustvarjalnih industrij		Poteka po načrtih
20	Spodbujanje odprtega dostopa; podpora pametnim raziskovalnim informacijskim sistemom		Poteka po načrtih
21	Spodbujanje prenosa raziskav in znanj, doseženih s sodelovanjem		Poteka po načrtih
22	Oblikovanje evropskega trga znanja za patente in licence	2011	Poteka po načrtih
23	Zaščita pred uporabo pravic intelektualne lastnine v protikonkurenčne namene		Poteka po načrtih
24/ 25	Izboljšanje uporabe strukturnih skladov za raziskave in inovacije	začetek v letu 2010 platforma do leta 2012	Poteka po načrtih
26	Izvedba pilotnega projekta socialnih inovacij; spodbujanje socialnih inovacij prek Evropskega socialnega sklada		Poteka po načrtih
27	Podpiranje obsežnega raziskovalnega programa o javnem sektorju in socialnih inovacijah	začetek v letu 2011	Poteka po načrtih
	Izvedba pilotnega programa Evropskega sistema kazalnikov uspešnosti inovacij v javnem sektorju		
28	Posvetovanje s socialnimi partnerji o vzajemnem delovanju med gospodarstvom, ki temelji na znanju, in trgom dela		Ni sprejeto
29	Pilotno izvajanje in predstavljanje predlogov za evropska partnerstva za inovacije	2011	Poteka po načrtih
30	Vzpostavitev povezanih politik za privabljanje talentov iz vsega sveta	2012	Poteka po načrtih
31	Predlog skupnih prednostnih nalog ter pristopov EU in držav članic za sodelovanje s tretjimi državami na področju znanosti	2012	Poteka po načrtih

32	Izgradnja globalnih raziskovalnih infrastruktur	2012	Poteka po načrtih
33	Samoocena nacionalnih raziskovalnih in inovacijskih sistemov ter opredelitev izzivov in reform;		Poteka po načrtih
34	Razvoj novega glavnega kazalnika inovativnosti		Poteka po načrtih
	Spremljanje napredka z uporabo Sistema kazalnikov uspešnosti inovacij		